

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye yuddhakāṇḍē

॥ ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatruḡnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīrāmalaḡmaṇau viṣaṃjñau dṛṣṭvā vānarāṇāṃ śōka indrajitō
harṣōdgārō vibhīṣaṇēna sugrīvasya prabōdhanam indrajitā
laṅkāṃ gatvā pitaram prati śatruvadhavṛttāntasya śrāvaṇam
prasannēna rāvaṇēna svaputrasyābhinandanam

tatō dyāṃ pṛthivīm caiva
vīkṣamāṇā vanaukaṣaḥ |
dadṛśuḥ santatau bāṇai -
rbhrātarau rāmalaḡmaṇau ॥ 6.46.1 ॥

vṛṣṭvēvōparatē dēvē
kṛtakarmaṇi rākṣasē |
ājagāmātha taṃ dēsam
sasugrīvō vibhīṣaṇaḥ ॥ 6.46.2 ॥

nīlaśca dvividō maindaḥ
suṣēṇaḥ kumudō'ṅgadaḥ |
tūrṇam hanumatā sārdha -
manvaśōcanta rāghavau ॥ 6.46.3 ॥

acēṣṭau mandaniḥśvāsau
śōṇitēna pariplutau |
śarajālācitau stabdhau
śayānau śaratalpagau || 6.46.4 ||

niḥśvasantau yathā sarpau
niścēṣṭau mandavikramau |
rudhirasrāvadigdhāṅgau
tapanīyāviva dhvajau || 6.46.5 ||

tau vīraśayanē vīrau
śayānau mandacēṣṭitau |
yūthapaiḥ svaiḥ parivr̥tau
bāṣpavyākulalōcanaiḥ || 6.46.6 ||

rāghavau patitau dr̥ṣṭvā
śarajālasamanvitau |
babhūvurvyathitāḥ sarvē
vānarāḥ savibhīṣaṇāḥ || 6.46.7 ||

antarikṣaṃ nirīkṣantō
diśaḥ sarvāśca vānarāḥ |
na cainaṃ māyayā channaṃ
dadṛśū rāvaṇiṃ raṇē || 6.46.8 ||

taṃ tu māyāpraticchannaṃ
māyayaiva vibhīṣaṇaḥ |
vīkṣamāṇō dadarśāgrē
bhrātuḥ putramavasthitam |

tamapratimakarmāṇa -
mapratidvandvamāhavē || 6.46.9 ||

dadarśāntarhitam vīram
varadānād vibhīṣaṇaḥ |
tējasā yaśasā caiva
vikramēṇa ca saṃyutaḥ || 6.46.10 ||

indrajit tvātmanaḥ karma
tau śayānau samīkṣya ca |
uvāca paramaprītō
harṣayan sarvarākṣasān || 6.46.11 ||

dūṣaṇasya ca hantārau
kharasya ca mahābalau |
sāditau māmakairbāṇai -
rbhrātarau rāmalakṣmaṇau || 6.46.12 ||

nēmau mōkṣayituṃ śakyā -
vētasmādiṣubandhanāt |
sarvairapi samāgamyā
sarṣisaṅghaiḥ surāsuraiḥ || 6.46.13 ||

yatkṛtē cintayānasya
śōkārtasya pīturmama |
asprṣṭvā śayanaṃ gātrai -
striyāmā yāti śarvarī || 6.46.14 ||

kṛtsnēyaṃ yatkṛtē laṅkā
nadī varṣāsvivākulā |

sō'yaṃ mūlaharō'narthaḥ
sarvēśāṃ śamitō mayā || 6.46.15 ||

rāmasya lakṣmaṇasyaiva
sarvēśāṃ ca vanaukasām |
vikramā niṣphalāḥ sarvē
yathā śaradi tōyadāḥ || 6.46.16 ||

ēvamuktvā tu tān sarvān
rākṣasān paripaśyataḥ |
yūthapānapi tān sarvāṃ -
stāḍayat sa ca rāvaṇiḥ || 6.46.17 ||

nīlaṃ navabhirāhatya
maindaṃ sadvividam tathā |
tribhistribhiramitraghna -
statāpa paramēṣubhiḥ || 6.46.18 ||

jāmbavantaṃ mahēśvāsō
viddhvā bāṇēna vakṣasi |
hanūmatō vēgavatō
visasarja śarān daśa || 6.46.19 ||

gavākṣaṃ śarabhaṃ caiva
tāvapyamitavikramau |
dvābhyāṃ dvābhyāṃ mahāvēgō
vivyādha yudhi rāvaṇiḥ || 6.46.20 ||

gōlāṅgūlēsvaraṃ caiva
vāliputramathāṅgadam |

vivyādha bahubhirbāṇai -
stvaramāṇō'tha rāvaṇiḥ || 6.46.21 ||

tān vānaravarān bhittvā
śarairagniśikhōpamaiḥ |
nanāda balavāṃstatra
mahāsattvaḥ sa rāvaṇiḥ || 6.46.22 ||

tānardayitvā bāṇaughai -
strāsayitvā ca vānarān |
prajahāsa mahābāhu -
rvacanaṃ cēdamabravīt || 6.46.23 ||

śarabandhēna ghōrēṇa
mayā baddhau camūmukhē |
sahitau bhrātarāvētau
niśāmayata rākṣasāḥ || 6.46.24 ||

ēvamuktāstu tē sarvē
rākṣasāḥ kūṭayōdhinaḥ |
paraṃ vismayamāpannāḥ
karmaṇā tēna harṣitāḥ || 6.46.25 ||

vinēduśca mahānādān
sarvē tē jaladōpamāḥ |
hatō rāma iti jñātvā
rāvaṇiṃ samapūjayan || 6.46.26 ||

niṣpandau tu tadā dṛṣṭvā
bhrātarau rāmalakṣmaṇau |

vasudhāyāṃ nirucchvāsau
hatāvityanvamanyata || 6.46.27 ||

harṣeṇa tu samāviṣṭa
indrajit samitiñjayaḥ |
pravivēśa puriṃ laṅkāṃ
harṣayan sarvanairṛtān || 6.46.28 ||

rāmalakṣmaṇayōrdrṣṭvā
śarīrē sāyakaiścitē |
sarvāṇi cāṅgōpāṅgāni
sugrīvaṃ bhayamāviśat || 6.46.29 ||

tamuvāca paritrastaṃ
vānarēndraṃ vibhīṣaṇaḥ |
sabāṣpavadanaṃ dīnaṃ
śōkavyākulalōcanaṃ || 6.46.30 ||

alaṃ trāsēna sugrīva
bāṣpavēgō nigrhyatām |
ēvamprāyāṇi yuddhāni
vijayō nāsti naiṣṭhikaḥ || 6.46.31 ||

sabhāgyaśēṣatāsmākaṃ
yadi vīra bhaviṣyati |
mōhamētau prahāsyētē
mahātmānau mahābalau || 6.46.32 ||

paryavasthāpayātmāna -
manāthaṃ māṃ ca vānara |

satyadharmābhiraktānām

nāsti mṛtyukṛtaṃ bhayam || 6.46.33 ||

ēvamuktvā tatastasya

jalaklinnēna pāṇinā |

sugrīvasya śubhē nētrē

pramamārja vibhīṣaṇaḥ || 6.46.34 ||

tataḥ salilamādāya

vidyayā parijapya ca |

sugrīvanētrē dharmātmā

pramamārja vibhīṣaṇaḥ || 6.46.35 ||

vimṛjya vadaṇaṃ tasya

kapirājasya dhīmataḥ |

abravīt kālasamprāpta -

masambhrāntamidaṃ vacaḥ || 6.46.36 ||

na kālaḥ kapirājendra

vaiklavyamavalambitum |

atisnēhō'pi kālē'smin

maraṇāyōpakalpatē || 6.46.37 ||

tasmādutsṛjya vaiklavyaṃ

sarvakāryavināśanam |

hitaṃ rāmapurōgāṇām

sainyānāmanucintaya || 6.46.38 ||

atha vā rakṣyatāṃ rāmō

yāvatsaṃjñāviparyayaḥ |

labdhasaṃjñau hi kākutsthau

bhayaṃ nau vyapanēṣyataḥ || 6.46.39 ||

naitat kiñcana rāmasya

na ca rāmō mumūrṣati |

nahyēnaṃ hāsyatē lakṣmī -

rdurlabhā yā gatāyuṣām || 6.46.40 ||

tasmādāśvāsayaṭmānaṃ

balaṃ cāśvāsaya svakam |

yāvat sainyāni sarvāṇi

punaḥ saṃsthāpayāmyaham || 6.46.41 ||

ētē hi phullanayanā -

strāsādāgatasādhvasāḥ |

karṇē karṇē prakathitā

harayō harisattama || 6.46.42 ||

māṃ tu drṣṭvā pradhāvanta -

manīkaṃ sampraharṣitam |

tyajantu harayastrāsaṃ

bhuktapūrvāmiva srajam || 6.46.43 ||

samāśvāsya tu sugrīvaṃ

rākṣasēndrō vibhīṣaṇaḥ |

vidrutaṃ vānarānikaṃ

tat samāśvāsayat punaḥ || 6.46.44 ||

indrijit tu mahāmāyaḥ

sarvasainyasamāvṛtaḥ |

vivēśa nagarī laṅkāṃ
pitaraṃ cābhyupāgamat || 6.46.45 ||

tatra rāvaṇamāsādyā
abhivādyā kṛtāñjaliḥ |
ācacakṣē priyaṃ pitrē
nihatau rāmalakṣmaṇau || 6.46.46 ||

utpapāta tatō hr̥ṣṭaḥ
putraṃ ca pariṣasvajē |
rāvaṇō rakṣasāṃ madhyē
śrutvā śatrū nipātatau || 6.46.47 ||

upāghrāya ca taṃ mūrdhni
papraccha prītamānasaḥ |
pṛcchatē ca yathāvṛttaṃ
pitrē tasmai nyavēdayat || 6.46.48 ||

yathā tau śarabandhēna
niścēṣṭau niṣprabhau kṛtau || 6.46.49 ||

sa harṣavēgānugatāntarātmā
śrutvā giram tasya mahārathasya |
jahau jvaraṃ dāśarathēḥ samutthaṃ
prahr̥ṣṭavācābhinananda putram || 6.46.50 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
yuddhakāṇḍē ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ||